

Marta Młynarska-Kaletyn

Zawonia, pow. Trzebnica

Informator Archeologiczny : badania 2, 322-325

1968

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

owalny odcisk osi koła. Około 20% ceramiki jest zdobiona motywami linii falistej. W oparciu o analogię datowanie ceramiki można odnieść na okres VIII-IX wieku. Wśród ceramiki znaleziono także kilka skorup z naczyń chronologicznie młodszych, całkowicie obtaczanych, zdobionych dookołnymi rowkami.

Mała ilość materiału ceramicznego, jego niewielkie zróżnicowanie pod względem formy i technologii oraz słabe urządzenia obronne grodu zdają się wskazywać, że funkcjonował on przez krótki czas przed około połową X wieku. Czasu tego nie możemy jednak bliżej sprecyzować ze względu na brak zabytków o bardziej uściślonej chronologii.

ZAWONIA, pow. Trzebnica

Zakład Historii Kultury Materialnej IHKM PAN w Warszawie

Badania prowadziła mgr Marta Młynarska-Kaletyn. Finansował IHKM PAN. Trzeci sezon badań. Osada wczesnośredniowieczna.

W czasie od 8.X do 19.XI kontynuowano prace wykopaliskowe na dwóch osadach wczesnośredniowiecznych /st.1 i 3/ i przeprowadzono dalsze badania zwiadowcze osadnictwa wczesnośredniowiecznego na obszarze wsi Zawoni. W wyniku tych poszukiwań odkryto ślady osadnictwa w trzech punktach wsi. Na dwóch z nich przeprowadzono rozpoznawcze badania wykopaliskowe /st.5 i 6/.

Stanowisko nr 1 - osada wczesnośredniowieczna położona w odległości 1,5 km na południowy wschód od centrum wsi.

Ogółem przebadano: północno-zachodnią część osady - 400 m² /pole orne ob.B.Koseli/, stwierdzając ślady luźnej zabudowy, oraz

360 m²/rowy sondażowe/ w południowo-wschodniej części osiedla; w wyniku przeprowadzonych tam badań uchwycono w tej partii osady jej zasięg.

W północno-zachodniej części osiedla odkryto i wyeksplorowano 16 obiektów nieruchomości /nr: 91-107/. Wśród nich wydzielono 8 budynków naziemnych i 6 jam gospodarczych, oraz 2 wolno stojące ślady ognisk, z których jedno było zapewne pozostałością pieca /duże skupisko przepalanej polepy/.

Budynki miały zarys nieregularny, zbliżony do owalu i prostokąta, a wymiary w granicach 1,40 x 0,70 m do 3,60 x 2,95 m. Dna wypełnień posiadały przeważnie zarys nieckowaty, zagłębione były w całości od 0,30 do 0,55 m. W pięciu budynkach uchwycono ślady zniszczonych palenisk.

Inwentarz zabytków ruchomych stanowiły przede wszystkim ułamki obta. zanych i dobrze wypalonych naczyń glinianych oraz kości zwierzęce. Fragmenty ceramiki pochodzą z naczyń o profilu esowatym, z cylindryczną szyjką, naczyń donicowatych oraz misek. Dna naczyń niejednokrotnie zaopatrzone były w znaki garncarskie. Wątki zdobnicze występują najczęściej w postaci żłobków dookólnych, oraz różnych odmian linii falistych, żłobków i ornamentów stempelkowych.

W południowo-wschodniej części osady, na stoku opadającym ku dolince strumienia założono trzy rowy sondażowe o wymiarach 107,5 m x 1 m/pole orne ob.E.Maja/. W wykopach zwiadowczych stwierdzono niejednolite występowanie wczesnośredniowiecznej warstwy kulturowej. W wyższych partiach stoku warstwy kulturowej nie stwierdzono, na środkowych odcinkach skłonu wzniesienia, miąższość jej wynosiła 0,10 - 0,15 m, a niżej - 0,20-0,25 m. Taki układ warstwy kulturowej jest w dużym stopniu wynikiem procesów denudacyjnych.

W rowie nr 3 odkryto trzy obiekty nieruchome, usytuowane blisko siebie. Rozszerzono wykop i wyeksplorowano jeden budynek naziem-

ny o zarysie owalnym /3 m x 1,90 m/, oraz dwie jamy gospodarcze. Inwentarz zabytków ruchomych składa się z kilku przedmiotów żelaznych, klamry brązowej ornamentowanej, ułamków naczyń glinianych, kości zwierzęcych oraz fragmentów żużli żelaznych. Na podstawie przede wszystkim materiału ceramicznego, obiekty te datować można na XIII w.; pochodzą one więc z młodszej fazy badanej osady, datowanej ogólnie na XI/XII-XIII w.

Stanowisko nr 3 - osada wczesnośredniowieczna położona jest na łagodnym wzniesieniu nad strumieniem, prawym dopływem rzeczki Zdrojnej, w odległości 0,5 km od centrum wsi w kierunku południowym z lekkim odchyleniem na wschód.

Przebadano tu powierzchnię około 500 m². Ukończono eksplorację budynku /nr 2/ odkrytego i badanego w roku ubiegłym, oraz odkryto część następnego, dużego domostwa.

Inwentarz zabytków ruchomych składał się z ułamków naczyń glinianych i kości zwierzęcych. Materiał ceramiczny pochodzi z wczesnej fazy wczesnośredniowiecznej i roboczo datuje budynki na VI-VIII w.

Stanowisko nr 5 - położone jest w centrum wsi w kierunku zachodnim z lekkim odchyleniem na południe od kościoła parafialnego św. Jadwigi /posesja ob.G.Kumor/. Prace wykopaliskowe miały charakter rozpoznawczy. Założono 7 wykopów sondażowych /wykopy nr 1-5 o wymiarach 1,5 x 1 m, wykop nr 6: 13 m x 1 m, nr 7: 5,5 m x 1 m/, w których stwierdzono zaleganie wczesnośredniowiecznej warstwy kulturowej o miąższości od 0,10 do 0,40 m, oraz odkryto ślad jednego obiektu nieruchomego, zapewne ziemianki.

Stanowisko nr 6 - położone w centrum wsi w kierunku południowym z lekkim odchyleniem na zachód od kościoła parafialnego św. Jadwigi /pole uprawne należące do Gromady w Zawoni/. Prace wykopaliskowe

skowe miały charakter rozpoznawczy. Wykonano 7 wykopów sondażowych o wymiarach 1,5 x 1,5 m; w których stwierdzono występowanie warstwy kulturowej o miąższości od 0,20 - 0,30 m.

Nieliczny wczesnośredniowieczny materiał ceramiczny uzyskany na stanowisku 5 i 6 pozwala wstępnie datować ślady osadnictwa na późną fazę wczesnośredniowieczną /XII/XIII w./.

Badania sondażowe na stanowisku 5 i 6 pozwoliły stwierdzić istnienie w pobliżu kościoła parafialnego na dość dużej przestrzeni śladów osadnictwa wczesnośredniowiecznego.

ZGIERZ - m.

patrz okres wpływów rzymskich

ŻYDOWO, pow. Sławno

Pracownia Archeologiczno-Konserwatorska PKZ
Oddział w Warszawie

Badania prowadził mgr D. Członkowski. Finansował WKZ Koszalin. Drugi sezon badań. Omentarszysko wczesnośredniowieczne /XI wiek/.

Rozpoczęto wstępne prace na kurhanie położonym w odległości ok. 50 m od cmentarszyska, oszczędnie przebadanego w roku 1966. Badany obiekt wykazał konstrukcję odmienną od kurhanów cmentarszyska, polegającą na ścisłym pokryciu go kamieniami. Poza tym posiadał u podstawy kształt okrągły, w przeciwieństwie do prostokątnych kurhanów cmentarszyska oraz nie miał kamiennej obstawy. W trakcie eksploracji trzech ówiartek kurhanu nie znaleziono żadnych zabytków mogących sugerować rodzaj pochówku. Wydaje się, że kurhan miał charakter kenotafium.